

Helsingin malli hankkeiden loppuraportointi

VALOKEILASSA KOILLINEN 2019-2021

Kuva: Satbir Singh

POHJOIS-HELSINGIN BÄNDIKOULU

Kohtaamisia

31.1.2022 Mikko Kierikki, Aleksi Kinnunen

Toimintamallit

Monitaiteellinen työskentely ja laaja yhteistyö muiden alueella toimivien taidetoimijoiden kanssa oli alusta alkaen toimintamme keskeinen malli. Koska Pohjois-Helsingin Bändikoulun rahoitus ja resurssi oli suhteellisen pieni, pyrimme saamaan toiminnallemme vaikuttavuutta tekemällä mahdollisimman paljon yhteistyötä ja yhteistuotantoja etenkin Helsingin Kaupunginteatterin ja Zodiakin kanssa.

Jokainen projektimme oli prosessilähtöinen ja vuorovaikutteinen. Pyrimme kuuntelemaan alueen asukkaita ja heidän toiveitaan. Kaupunginteatterin kanssa olimme tehneet yhteistyötä aiemmin ja meillä oli jo valmiita malleja, joita hyödyntämällä pääsimme toteuttamaan yhteisöpohjaista taidetta.

Erityisen hyvin tässä hankekauden aikana toimivan erilaiset kävelyesitykset, joita toteutimme sekä HKT:n että Zodiakin kanssa (*Kylässä Koillisessa, Koillisesta Koilliseen, Loitsu*). Kävelyesitykset olivat loistava tapa tutustua ja tutustuttaa ihmisiä alueeseen ja saada samalla ihmisiä taiteen pariin. Lisäksi esitykset olivat hyvin mukautettavissa korona-ajan rajoituksiin, jotka toivat toki runsaasti tuotannollisia haasteita.

Kylässä Koillisessa / Mikko Kierikki

Korona epidemia luonnollisesti varjosti hanketta ja käänsi kaikki suunnitelmat täysin uusiksi vuonna 2020. Yleisötyö perustuu hyvin pitkälti ihmisten kohtaamiseen, joten sanomattakin on selvää, että pandemia loi haasteita. Onneksi kuitenkin ehdimme ensimmäisen vuoden tehdä töitä normaaliin tapaan, jolloin saimme kerättyä hyvin aktiivisia osallistujia, joista moni pysyi mukana läpi hankkeen.

Kun koronatilanne oli vaikeimmillaan, jouduimme turvautumaan täysin etätyöskentelyyn, mikä oli täysin uusi toimintamalli tällaisen taiteen parissa. Muokkasimme nopealla aikataululla suunnitelmamme etätyöhön sopivaksi. Aikataulu ja resurssit huomioon ottaen

onnistuimme mielestämme erityisen hyvin etätyöjaksosta ja saimme sen kautta paljon hyviä työkaluja myös tulevaisuuden varalle. Asiaa tosin helpotti se, että meillä oli jo valmiit aktiiviset ryhmät joiden kanssa olimme ehtineet toimia jo ennen koronaa.

Etätyöjaksojen aikana järjestimme mm. musiikin kuunteluiltoja, joissa ihmiset soittivat heille tärkeitä biisejä ja kertoivat mihin merkittävään elämän taitekohtaan kappaleet liittyvät. Lisäksi pidimme musiikin sävellys-, sanoitus- ja sovitusyöpäjoja, joiden pohjalta syntyi musiikkia lyhytelokuvaan ”Lauloit Juuri”. Työpajat vaativat etänä paljon enemmän suunnittelutyötä, joten aikaresurssit tulivat suhteellisen nopeasti täyteen verrattuna aikaan, jolloin työskentely oli mahdollista lähikontaktissa. Koemme tärkeäksi onnistumiseksi sen, että noin 20 hengen teatteriryhmästä yksikään ei tippunut pois, vaikka koko kevään 2021 toimimme etänä.

Äänimaisemia Koillisesta @ Siltamäen uimahalli / PHB

Koronan vuoksi valitettavasti myös moni aloitettu projekti jouduttiin keskeyttämään. Yksi esimerkki tästä on alueen vanhainkoteihin/palvelutaloihin suunniteltu ”Äänimaisemia Koillisesta” -kiertue, jossa olisi kevään 2020 aikana vierailtu eri vanhainkodeissa ja tuotettu keskustelujen ja äänitysten kautta musiikkia, joka olisi palauttanut vanhainkotien asukkaille live-musiikin muodossa myöhemmin. Ainoa vierailu ehdittiin tehdä Puistolän palvelutalossa, minkä jälkeen korona iski ja suunnitelmat lopulta peruuntuivat. ”Äänimaisemia Koillisesta” -konseptia saatiin kuitenkin toteutettua hieman erilaisessa muodossa ja sitä esitettiin mm. Siltamäen uimahallissa ja Tapulin kirjastossa. Projektiin saatiin osallistettua etenkin paljon alueen lapsia, sillä kiersimme ennen koronaa useissa alueen leikkipuistoissa, joissa teimme lasten kanssa yhdessä elektronista musiikkia ja erilaisia kenttä-äänityksiä.

Koemme, että nopea siirtyminen etätöihin oli iso onnistuminen, koska kaikki suunnitelmat jouduttiin hyvin nopealla aikataululla muokkaamaan uusiksi. Koronan myötä suunnitteluun käytetty työmäärä lisääntyi ja työn kuormittavuus kasvoi. Toimintaa pystyttiin lopulta järjestämään kapeammalle kohderyhmälle, ja pääasiassa aikuisille.

Hankkeiden vaikutukset alueisiin

Käynnistimme työskentelyn Helsingin Kaupunginteatterin kanssa yhteistyössä ja teimme ensimmäisen kevään aikana lastenteatteriesityksen, jonka käsikirjoituksesta ja äänimaailmasta lapset vastasivat itse. Kiersimme neljässä alueen päiväkodissa pitämässä työpajoja, joista syntyneestä materiaalista syntyi ”Olipa Kerran Lapsi” -lastenteatteriesitys. Esitys oli hyvin suosittu ja sitä esitettiin vielä viimeisenä hankevuodenakin osana Paikallismaisemia -festivaalia. Esitys oli hyvä tapa tutustua alueen lapsiin, perheisiin ja erilaisiin toimijoihin kun esitys kiersi mm. kirjastoissa, palvelutaloissa ja kouluissa.

Olipa kerran lapsi, Annika Miettinen

Lastenteatteriesityksen lisäksi järjestimme ensimmäisen hankevuoden aikana myös lukuisan määrän elektronisen musiikin työpajoja lapsille ja nuorille leikkipuistoissa, nuorisotalolla sekä alueen erilaisissa tapahtumissa. Nämä työpajat toimivat hyvin matalalla kynnyksellä ja keräsivät mukaan ison määrän lapsia ja nuoria eri puolilta Koillis-Helsinkiä. Työpajoissa syntyneitä materiaaleja käytettiin myös osana ”Äänimaisemia Koillisesta” -konsertteja, joita järjestettiin Siltamäen uimahallissa, Tapulin kirjastossa, sekä eräässä Puistolalaisessa kodissa osana HKT:n ”Taidetta Koteihin” hanketta.

Elektronisen musiikin työpajoja Siltamäessä / PHB

Tärkeimmät yhteistyökumppanit alueelta, joiden kanssa yhteistyö oli aina hedelmällistä ja saumatonta:

- Kirjastot (erityisesti Tapulin kirjaston henkilökunnalle 10+ arvosana kaikesta yhteistyöstä)
- Päiväkodit
- Leikkipuistot
- Palvelutalot
- Tapulin nuorisotalo
- Siltamäen uimahalli
- Suutarilan monitoimitalo

Hankkeessa pyrimme tuomaan ihmisiä yhteen, ja nähdäksemme onnistuimme tuomaan paikallisia asukkaita kiitettävästi yhteen uudenlaisten kulttuuritoiminnan ympärille. Esimerkiksi kesäisen festivaalitapahtuman myötä Siltämäkeen tuli yleisöä ympäri Helsinkiä.

Näemme, että asukkaiden kohtaaminen toiminnassamme vähensi henkistä etäisyyttä, ja kykenimme toimintaympäristön haasteet huomioiden toteuttamaan alueelle monipuolista taidetoimintaa. Parannettavaa jäi erityisryhmien, kuten maahanmuuttajataustaisten ja vanhusten, tavoittamisessa.

Usean hanketoimijan rantautuminen yhtä aikaa uudelle alueelle nähtiin alkuun viestinnän kannalta haastavana. Tämän johdosta hanketoimijat muodostivat yhden yhteisen hankekokonaisuuden 'Valokeilassa Koillinen', ja hankekauden aikana toteutetut ulostulot ja toiminnot viestittiin tämän yhteisen "sateenvarjohankkeen" nimissä. Tämä onnistui mielestämme hyvin, lisäten niin taidelaitosten välistä yhteistyötä kuin toimijoiden näyttäytymistä "yhteisenä rintamana".

Lihadisko / Mikko Kierikki

"Itse koen, että kolmen vuoden aikana olemme tuottaneet yhdessä neljän eri taidetoimijan kanssa alueelle rahaan, resursseihin ja alueen laajuuteen suhteutettuna valtavan paljon kulttuuria ja taidetta eri ikäisille. Asukkailta saamamme palautteen perusteella uskon, että hanke on antanut ihmisille paljon ja auttanut myös ihmisiä löytämään helpommin taiteen ja kulttuurin pariin. Lisäksi olen vierestä seurannut kun ihmiset ovat löytäneet uusia tärkeitä ystäviä mm. teatteri- ja tanssiprojektien kautta. " - Aleks Kinnunen

Yhtenä hankkeemme tavoitteista oli perustaa koillisen alueelle kohtaamispaikka, jonka vetonaulana toimisi paikallisten ja hankkeessa työskentelevien taiteilijoiden esitykset ja näyttelyt. Hankkeen aikana kartoitettiin ja suunniteltiin erilaisia kohtaamispaikkoja. Lopulta syksyllä 2021 tämä tavoite onnistuttiin saavuttamaan, kun Tapulin Asukastila avasi ovensa Puistolán aseman läheisyydessä. Ensimmäinen taidenäyttely avattiin sopivasti Paikallismaisemia festivaalin yhteydessä.

Mielen Meri / Mikko Kierikki

Vinkkejä yleisötyöhön

Osallistavaa taidetoimintaa ja ns. yleisötyötä tehneenä olemme nähneet kuinka tärkeää on pystyä reagoimaan alueelta tuleviin toiveisiin ja mukautua alueen ominaispiirteisiin. Tämän onnistuminen vaatii ketteryyttä ja suunnitelmien mukauttamista lyhyelläkin varoajalla.

“Alueeseen ja ihmisiin tutustumiseen kannattaa ensimmäisen vuoden aikana käyttää mahdollisimman paljon aikaa. Verkostoituminen alueen eri toimijoiden kanssa on erityisen tärkeää, jotta toiminta tulee tutuksi ja pääsee tavoittamaan erilaisia ihmisiä. Alueelle ei välttämättä kannata mennä ns. valmiiden ideoiden kanssa, vaan sen sijaan olla avoin sille, millaisia juttuja alueeseen ja ihmisten tutustumisen kautta alkaa syntyä. Avoimuus ja läsnäolo on kaiken a ja o.” - Aleksí Kinnunen

Toimintanne alueella tulee onnistuessaan olemaan erittäin merkityksellistä siihen osallistujille ja taide-elämyksiä kokeville. Muistattehan viestiä toiminnastanne koko ajan mahdollisimman monessa eri kanavassa niin asukkaiden kuin rahoittajienkin suuntaan. Näin toimimalla takaatte toimintanne vaikuttavuuden. Olkaa itsellenne armollisia työnne “tulosten” suhteen; rahoituksen määrä on rajallinen ja tehtävää “loputtomasti”.

Hankkeiden vaikutukset

Hankkeen tavoitteena oli edistää osallisuuden ja sosiaalisen pääoman kertymistä tarjoamalla erilaisia osallistumisen tapoja ja taidetyöskentelyn malleja. Näitä pystyttiin tuottamaan ja palaute osallistujilta oli käytännössä poikkeuksetta positiivista ja ylistävääkin; osallistujat alkoivat nähdä toisiaan uusin silmin. Nähdäksemme pystyimme edistämään uusien kytkösten syntymistä asukkaiden välille ja lisäämään sosiaalista pääomaa. Nuorien ja maahanmuuttajien osallisuus jäi hankekauden aikana alkuperäistä tavoitetta vähemmäksi, joka johtui osin koronan aiheuttamista haasteista.

“Itse edustin hankkeessa hyvin monenlaisia taiteenlajeja, mutta yleisesti tuntui, että lähes kaikki ketkä osallistuivat eri projekteihin olivat erittäin avoimia kaikelle, sillä kyllähän osallistuminen aina vaatii jo lähtökohtaisesti rohkeutta ja avoimuutta. Yllätyin, kuinka heittäytyvää porukkaa alueelta löytyi, vaikka ryhmissä harvoin oli toisilleen entuudestaan tuttuja ihmisiä, koska Koillis-Helsingin alue on sen verran laaja. Ylipäättään tosi vähän osallistujia putosi kesken kaiken pois mistään projekteista, minkä perusteella koen, että osallistujien suhde taiteeseen oli hyvin positiivinen.” -A.Kinnunen

Hanketoiminta tämä on lisännyt organisaatioomme monitaiteellisuutta ja antanut kokemusta yhteistyöstä erilaisten taidelaitosten kanssa. Hanke on osoittanut myös sen, että ihmiset ovat valmiita ottamaan vastuuta taiteen tekemisestä, jolloin hanketaiteilijan rooli on toimia enemmän mentorina kuin opettajana. Mentorina työskenteleminen rohkaisee ihmisiä myös jatkamaan helpommin taiteen parissa senkin jälkeen kun hanke on ohi. Tulemme jatkossakin rohkaisemaan ihmisiä löytämään oman taiteellisen äänensä, ja lisäämään itseluottamusta sen äänen esilletuomiseen.

Kuva: Paikallismaisemia festivaalin ulkoilmateatteri / Ilona Burtsoff

Vaikutukset organisaatioon

Jatkossa lähdemme hankkeisiin mukaan yhä rohkeammin paikallisena taidetoimijana ilman, että profiloituisimme ainoastaan koulutusorganisaatioksi. Tämän kyvykkyytemme olemme osoittaneet hankkeiden myötä. Olemme myös tunnistaneet tarpeen luoda pitkäkestoisia työsuhteita freelancereille, joka antaa edes jonkinlaista ennakoitavuutta ja psykologista turvaa taiteilijoiden arkeen. Myös taidelaitosten on osoittautunut melko joustavastikin palkata yhteinen työntekijä, kun sellaiselle on ollut riittävästi tarvetta.

Olemme huomanneet, että yleisötyöhön soveltuvalta työntekijältä vaaditaan poikkeuksellisen monipuolista kyvykkyyttä ja se ei automaattisesti ole jokaiselle taiteilijalle tai pedagogille sopiva työtehtävä. Yleisötyön kuvaan liittyy ainakin seuraavanlaisia työtehtäviä: tuotannollinen työ, koordinointi työ, taiteellinen työ, ”kohtaamistyö”, johtamistyö, verkostoitumistyö, markkinointityö ja tiedotustyö. Osa työtehtävistä on helppo jakaa ns. organisaation tuottamiin tukitoihin ja taiteilijan tekemiin töihin, mutta usein työtehtävät sekoittuvat hankkeeseen osallistuvien työntekijöiden kesken.

Yleisötyö on ennen kaikkea myös organisaatorajat ylittävää verkostotyötä ja verkostojen myötä voidaan lisätä vaikuttavuutta. Tästä loistavana osoituksena yhteisten ponnistelujen myötä syntynyt Paikallismaisemia festivaali, joka toivon mukaan jatkaa toimintaansa myös hankekauden jälkeen.

Määrälliset mittarit

Toteutuksia vuosien 2019-2021 aikana tehtiin merkittävä määrä. Useampaa toimintoa jatkettiin läpi hankkeen ja osaa kokeiluista ei jatkettu vähäisen osallisuuden johdosta. Erityisesti ilahduttavaa on huomata toimintojen monimuotoisuus ja -taiteellisuus. Kävijöitä

ja osallistujia toimintoihin oli yhteensä tuhansia; pelkästään vuoden 2021 Paikallismaisemia festivaalin teoksia arvioitiin nähneen jopa 3500 katsojaa.

PHB - HELSINGIN MALLI TOTEUTUKSET 2019-2021			
AJANKOHTA	NIMI	KUVAUS	YHDESSÄ KÄVIJÄT TEHTÄVÄT
2019-2021	Paikallismaisemia	festivaali	Kaikki kolmannen toimijat Vuosittainen festivaalituotanto, joka järjestettiin 3 kertaa. Vuonna 2021 kävijöitä 550 ja arvio teoksia nähneistä 3500.
2021	Mielen meri	taidenäyttely	Tapulin asukasilla 50 Taidetta muotoilija Rikka Anuridin näyteen koordinointi
2021	Lauloi juuri	lyhytelokuva	HKT 100 Työpajat, äänisuunnittelu, musiikin sävellys, soitin, sanotus, miksaus ja äänituotanto kokonaissuudessaan
2020-2021	Missä täällä tanssitaan	lyhytelokuva	Zodiak 100 Työpajat, äänisuunnittelu, musiikin sävellys, soitin, sanotus, miksaus ja äänituotanto kokonaissuudessaan
2021	Loitsu	tanssiesitys	Zodiak 100 Äänisuunnittelu, musiikin sävellys ja äänitekniikka
2021	Kolllisesta kollliseen	työpajat-kävelysesitys	Zodiak 50 Mentorointi ja äänisuunnittelun tekninen tieteellinen kändessä eri leoksessa
2019-2021	Olipa kerran lapsi	lastenteatteriesitys	HKT 200 Työpajat, äänisuunnittelu, musiikin sävellys ja soitin, käsikirjoitus, näytelmän sekä äänitekniikka
2019-2020	Äänmaisia kolllisesta	konsertti/musiikkiesitys -	250 Konsertti suunnittelu, 4 konsertti luotanto, jossa live-musiikkia ja videolauetta, toteutus kokonaissuudessaan
2020	Taidetta kotihin	virtuaalinäyttely	- 100 Taidenäyttely videomuodossa, johon kootiin kuvia ja äänimateriaalia.
2020	Elämän tarkoituks	lyhytelokuva	- 200 Lyhytelokuvan luotanto kokonaissuudessaan
2020	Kylässä kolllisessa	kävelysesitys	HKT 100 Työpajat, äänisuunnittelu, musiikin sävellys ja soitin, käsikirjoitus, näytelmän sekä äänitekniikka
2020	Lihadisko	tanssiesitys	Zodiak 450 Äänisuunnittelu, musiikin sävellys ja äänitekniikka
2019-2021	Trash Drumming	konsertti/musiikkiesitys -	200 Konsertti suunnittelu, 4 konsertti luotanto ja toteutus kokonaissuudessaan
2019	Kesäpäivä elektronisen musiikin parissa	työpajatoimintaa	- 400 10 työpajaa teikkijoustossa ja alueen tapahtumissa
2019	Taidetta kotihin	työpajat/esitykset	HKT 150 Työpajat, äänisuunnittelu, sekä äänitekniikka
2019	Zodiakin kesäpäivätyöpajat	työpajatoimintaa	Zodiak 100 Työpajat, äänisuunnittelu, sekä äänitekniikka
2019	Ilta elektronisen musiikin parissa	työpajatoimintaa	- 20 10 työpajaa nuorisosalilla
2019-2021	https://www.instagram.com/valokellassaakolllinen/		255 julkaisua 369 seuraajaa

Lopuksi

Hankkeen onnistumisen kannalta keskeisimmät opit liittyivät avoimuuteen, läsnäoloon ja ihmisten kuuntelemiseen. Vaikka hankkeemme ei ollut varsinaisesti sosiaalityötä, niin yleisötyössä on samankaltaisuuksia ja työnotteen tulee olla erityisen herkkä, kun ihmisiä kohdataan kentälle jalkauduttaessa. Myös taito työskennellä prosessilähtöisesti ilman valmista toimintasuunnitelmaa on tärkeää, sillä on arvokasta, että suunnitelma kehkeytyy ja syntyy yhdessä alueen asukkaiden kanssa. Hankkeen myötä näyttäytyi myös se, että tarkkarajaisuus työn ja vapaa-ajan välillä tällaisessa taiteellisessa prosessissa on haastava asettaa, ja osittain siitä johtuen työ voi olla kovin kuormittavaa ja toisaalta taas hyvin palkitsevaa.

Jatkossa vastaavanlaisen hankkeen toteuttamisessa tulemme kiinnittämään erityistä huomiota hankkeen rahoituksen määrään suhteessa tavoitteisiin. Hankkeen vastuullisen järjestäjän tulee huomioida alan voimassa olevat työehtosopimukset ja pyrkiä löytämään oikeasuhtainen ja kannustava palkanperuste työnvaativuuteen nähden. Esimerkiksi teatterialan TES ohjaa palkkaamaan kokoaikaiseen palkkasuhteeseen, mitä ei tällaisilla hankerahoituksilla kyetä toteuttamaan. Toisaalta mikäli työsuhdetta olisi lähdetty rakentamaan tuntityönä, niin sopivaa työehtosopimusta ei ole. Mikäli hanketaiteilijan työtä verrattaisiin vaikkapa yksityisen opetusalan taiteen perusopetuksen TES palkkoihin, niin määrärahalla ei saataisi aikaan läheskään näin paljon vaikuttavuutta. Ylipäätään palkkaus koettiin liian pienenä, mikä tekijöilleen näyttäytyy myös työn vähäisenä arvostuksena.

“Lopuksi haluaisin vielä antaa palautetta siitä, että toivoisin Helsingin kaupungin kykenevän jatkossa toimimaan joustavammin esimerkiksi kaupungin omistamien tilojen ja vaikkapa sähkön suhteen. Moni asia olisi ollut huomattavasti helpommin toteutettavissa jos kaupunki olisi tullut helpommin vastaan näissä asioissa. Ymmärrän, että kaupungin byrokratia ei taivu helposti kaikkeen, mutta silti toivoisin tähän parannusta kun kaupungille kulttuurityötä tehdään.” - Aleksi Kinnunen